

II. — GLAVNE VRSTE GLJIVA PROUZROKOVAČA TRULEŽI DRVETA

IZ KLASA BASIDIOMYCETEA E I ASCOMYCETEA E

— Morfologija, fiziologija, ekologija i ekonomski značaj —

U literaturi je zabeležen vrlo veliki broj gljivičnih organizama, koji su u stanju da se razvijaju u normalnom drvnom tkivu ili u tkivu koje se nalazi u izvesnom stepenu dekompozicije. Prema tome, jedan deo ovih vrsta pripada grupi **primarnih**, a drugi deo grupi **sekundarnih** razarača drvnih tkiva. Ima, pak, vrsta koje pripadaju obema grupama, budući da se razvijaju bilo kao primarni, bilo kao sekundarni saprofiti.

Sa gledišta zaštite drveta od značaja su obe navedene grupe. Međutim, ove grupe obuhvataju često puta vrste koje su sporadične ili retke, tako da nemaju velikog praktičnog značaja. Pored toga, mnoge sekundarne vrste vegetiraju tek kada drvo dođe u odmaklu fazu dekompozicije, tj. kada je sama zaštita iluzorna. Praktična iskustva ukazuju, da je u određenom klimatskom regionu dominantan izvesan broj gljivičnih vrsta, koji najčešće izaziva oštećenja drveta i prema tome ima veći ekonomski značaj nego druge vrste. Izvesan broj ovih dominantnih vrsta, koje su kao takve zapažene u našem podneblju, biće opisan u daljem tekstu, sa prikazom njihovih morfoloških, fizioloških i drugih karakteristika. Zbog tehničkih razloga veći broj drugih vrsta morao je biti izostavljen.

Iz uvodnog dela se moglo videti, da se na proučavanju epiksilnih gljiva u svetu dosta radilo, uprkos još uvek skromnim informacijama o njima. Treba imati u vidu i jednu drugu činjenicu, a to je da mnoge gljivične vrste imaju svoje rase, čije karakteristike, prvenstveno fiziološke, odgovaraju određenim ekološkim uslovima. Prema tome, često puta podaci koji se mogu crpsti iz strane literature, kao na pr. o uticaju temperature, vlage i drugih faktora na razvoj određene gljivične vrste, ne moraju odgovarati rasama ove iste vrste u drugom podneblju. Ipak te razlike u većini slučajeva nisu takve, da postojeće informacije ne mogu biti uzimane u obzir pri rasmatranju problematike zaštite drveta u zemljama gde se na ovom polju nije dovoljno radilo.

Donji pregled izrađen je pretežno prema knjizi K. St. G. Cartwrighta i W. P. K. Findlayja »Decay of timber and its prevention«, London, 1946, koja u oblasti zaštite drveta od gljiva predstavlja nesumnjivo kapitalno delo. U toj knjizi su iznete mnogobrojne pojediničnosti iz svetske literature o vrstama koje izazivaju trulež drveta, tako da se one mogu smatrati dovoljno pouzdanim za druge krajeve sveta.